

ابزارهای شناخت

تلاش‌های فیلسوفان در شناخت

- چستی ابزارهای شناخت
- میزان کاربرد قلمروی ابزارهای معرفتی و شناختی

ابزارهای شناخت انسان

- آشنایی با عالم طبیعت به کمک حواس پنجگانه
- (۱) حس
 - مبنای زندگی ما در طبیعت
 - بهره بردن از اشیای طبیعی
 - بر طرف کردن نیازهایمان

نکته: یکی از نشانه‌های ارزش و اعتبار شناخت حسی ← زمینه تفکر عقلی است ← توانایی ما در شناخت تفاوت‌ها و تمایزهای اشیا است.

- (۲) عقل
 - شناخت تجربی
 - هر پدیده‌ای در طبیعت علتی دارد. (اصل علیت)
 - از هر چیزی چیز خاصی پدید می‌آید. (اصل سنخیت)
 - طبیعت همواره یکسان عمل می‌کند. (قاعده یکسان عمل کردن طبیعت)
 - شناخت عقلی
 - از طریق درون‌نگری
 - شناخت درباره احوالات درونی (مثل روح و روان)
 - استفاده به صورت حضوری و بی‌واسطه در ذهن انسان
 - از طریق تجزیه و تحلیل مفاهیم (مثل فلسفه اولی و دانستنی‌های ریاضی)

(۳) قلب (شهود عرفانی)

- معرفت شهودی (بدون حس و عقل)
- به امور نامحسوس و غیر مادی تعلق می‌گیرد.
- معرفت بی‌واسطه‌ای است (بدون استفاده از تجربه و آزمایش و استدلال عقلی).
- مشاهده قلبی عارف است.
- امری است که تدریجی حاصل می‌شود.
- حاصل شدن این معرفت از طریق موارد زیر انجام می‌شود:

- (۱) تقویت ایمان
- (۲) تعالی بخشیدن به نفس
- (۳) تهذیب نفس
- (۴) کمال طلبی
- (۵) عبادات خالصانه

وحي

- یکی از ابزارهای رسیدن به معرفت است.
- معرفت وحیانی ویژه پیامبران است.
- دریافت‌کننده وحي، پیامبران الهی هستند.
- میزان آگاهی از آن وابسته به توانایی و همت خود انسان است.

مقایسه معرفت وحیانی و معرفت شهودی

معرفت شهودی	معرفت وحیانی
برای هرکسی است که سیر و سلوک عرفانی را گذرانده است.	مخصوص پیامبران الهی است که خداوند برگزیده است.
مشاهده قلبی عارف است.	از جانب خدا نازل می شود.
احتمال خطا دارد.	خطایی در آن راه ندارد.
تجربه شخصی و درونی عارف است.	می تواند به صورت کامل به مردم منتقل شود.
امری تدریجی است.	امری دفعی است.